

vendigt, men den daværende Finansminister mente, det var det, og han havde jo fuldkommen Ret.

Det rosenrøde Syn paa den finansielle Fremtid og Utilbøjeligheden til at skabe nye Indtægtskilder, der kunde dække den stærke Forøgelse af Udgifterne, fandtes altsaa i langt højere Grad paa den Side af Tinget, som den nuværende høje Regering støtter sig til, og hos de Mænd, som danne denne Regering. Desuden er det ofte blevet godtgjort — og her henholder jeg mig dels til de to Talere, jeg har nævnt, dels til en Tale, der blev holdt her i Sommer af det ærede Medlem fra Ringkøbing (J. C. Christensen) —, hvilken ganske overordentlig betydelig Aktiverhvervelse der har fundet Sted i de Aar, der kunne betegnes som Systemskiftets Aar, en Aktiverhvervelse, som var langt ud over det normale. Det maa vel siges neppe at have noget Sidestykke i noget andet europæisk Lands Statshusholdning, at man — naturligvis i Forhold til Statens samlede Indtægter og Udgifter — har kunnet foretage saa omfattende Aktiverhvervelser i saa lang en Periode, som her er Tale om, uden at gaa enten til nye Skatter eller til Statslaan. Ikke nok med, at man ikke er gaaet til nye Skatter, men man har endog forringet bestaaende Skatter betydeligt ved at give Afkald paa omtrent $2\frac{1}{2}$ Mill. Kr. ved den store Skatteomlægning i 1908. Jeg skal ikke trætte Dem med at nævne de ofte anførte Tal, men det er meget store Tal, disse Aktiverhvervelser repræsenterer. Deraf falder en stor Del, omtrent 55 Mill. Kr., paa Anskaffelser til Statsbanerne af forskellig Art, Bygningsforetagender, Nyanlæg af Jernbaner o. s. v., altsaa dog rentebærende Anbringelser, ud over den Del af Statslaanet af 1901, som var bestemt til delvis at dække saadanne Udgifter.

Og vil man se, hvor liden Grund der er til at undre sig over, at man omsider i Aaret 1909 maatte komme til et Statslaan for at supplere Kassebeholdningen og for at dække visse forestaaende og fremtidige Udgifter, behøver man kun at læse den Tale, som Finansminister Hage holdt, saa vidt jeg erindrer ved Forelæggelsen eller i alt Fald ved Behandlingen af Loven om Statslaanet af 1901, der vist blev forelagt allerede i Oktober 1901. Da udtalte daværende Finansminister Hage, at han ventede, der neppe vilde gaa 4 Aar, før man vilde blive nødt til paa ny at stifte Statslaan for at dække de nødvendige Udgifter, navnlig de forestaaende

store Udgifter til Jernbaneanlæg og andre betydelige Udgifter til offentlige Arbejder og Aktiverhvervelser. Nu gik der ikke 4 Aar, som Finansminister Hage havde ment, men hele 8 Aar, hvilket altsammen ikke tyder paa, at der i disse Aar har været ført nogen letsindig Statshusholdning, eller at man har Ret til at undre sig over, at vi nu ere komne til det Tidspunkt, hvor vi maa laane, nu da den store Depressionsperiode har sat ind. Vi maa samtidig ikke glemme de overordentlig betydelige Beløb, der ere anvendte til Laan og Forskud af forskellig Art, vi maa ikke glemme, i hvilken Grad der har været Vækst — det er kun glædeligt og godt — i Udgifterne til humane Øjemed, hvorledes vi have skabt to nye store Afløbsrender; om jeg saa maa sige, for Statskassens Beholdning — med min fulde Billigelse og Samstemning, men sandelig ikke til Statens rent økonomiske Fordel — ved Lovgivningen om Bekæmpelse af Tuberkulosen og ved Loven om Arbejdsløshedskasser. Vil man tælle op, hvad der til de store humane Formaal, som støttes af Statskassen, gik med i Aaret 1901, og hvad der gaar med nu i det Finansaar, vi staa i, vil man se, at disse Udgifter ere voksede saa overordentligt betydeligt, at det i endnu højere Grad maa formindske Forbavelsen over, at man nu maa gaa til ekstraordinære Foranstaltninger.

Naturligvis ved jeg vel, at man fra nogle Sider vil paastaa, at Militærudgifterne, de militære Love, var noget, som altid kunde vente. Nogle ville sige, at de skulde have ventet for bestandigt, andre, at de ubetinget skulde have staaet i Baggrunden for ekstraordinære Udgifter i civile Øjemed: til Jernbaneanlæg osv. Men her er der nu en Gang en principielt forskellig Opfattelse af Forholdene, og man har ikke Lov til at paastaa, at vi have haft et sangvinsk Syn paa de økonomiske Forhold, fordi vi have trængt paa med at faa disse Udgifter afholdte saa snart som muligt, thi vor Opfattelse var den, at vort Forsvarsvæsen var i høj Grad forsømt og ubrugeligt i dets nuværende Tilstand, og at dette kunde blive meget farligt og skæbnesvangert for Landet, hvis der kom noget paa. Principielt kan den nuværende høje Regering heller ikke staa helt fremmed overfor dette Synspunkt, thi ogsaa de mene, at vi skulle have et Militærvæsen, og at det i visse Tilfælde skal bruges, og de maa altsaa ogsaa mene, at det skal være brugeligt.

Jeg tror, at ogsaa paa et andet Punkt